

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Vår dato: 13.04.2015

Vår ref.: 201203135-170

Arkiv: 511

Deres dato: 08.11.2013

Deres ref.:

Saksbehandler:

Marte Nyheim

22 95 90 38/many@nve.no

E.ON Wind Norway og Jämtkraft Elnät AB. Kopperaa vindkraftverk med tilhørende nettilknytning i Meråker og Stjørdal kommuner. Vedtak om avslag på søknad om konsesjon.

Sammendrag

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har i medhold av energiloven av 29.06.1990 nr. 50 og delegering av myndighet fra Olje- og energidepartementet i brev av 27.11.2013 i dag avslått konsesjonssøknad av 8.11.2013 fra E.ON Wind Norway, branch of E.ON Wind Norway om å bygge og drive Kopperaa vindkraftverk i Meråker og Stjørdal kommuner i Nord-Trøndelag fylke. NVE har samtidig avslått konsesjonssøknad av 7.11.2013 fra Jämtkraft Elnät AB om å bygge og drive tilhørende nettilknytning fra planområdet til riksgrensen.

Kopperaa vindkraftverk kan etter NVEs vurdering være et konkurransedyktig prosjekt i det norsk-svenske elsertifikatmarkedet. Når miljø- og samfunnsvirkninger i vid forstand tas med i vurderingen er det imidlertid ikke et samfunnsmessig rasjonelt prosjekt sammenlignet med andre vindkraftprosjekt NVE har meddelt konsesjon.

De viktigste negative virkningene av Kopperaa vindkraftverk er etter vår vurdering knyttet til samiske interesser, friluftsliv, reiselivsnæring og landskap. NVE har lagt til grunn at det er usikkerhet knyttet til virkningene for reindrift, og mener området med sin funksjon som blant annet oppsamlingsområde og flyttlei tilsier at føre var-prinsippet bør vektlegges i avgjørelsen av konsesjonsspørsmålet. NVE har videre lagt vekt på at tiltaket kan medføre virkninger for friluftsliv, reiselivsnæring og landskap i et forholdsvis stort område som i dag er relativt mye brukt, og hvor kvalitetene hovedsakelig er knyttet til urørthet og fravær av menneskelig inngrep. NVE har også lagt vekt på at tiltaket medfører grenseoverskridende virkninger og at svenske lokale, regionale og nasjonale myndigheter går i mot prosjektet. Etter NVEs vurdering er ikke fordelene ved ny, fornybar kraftproduksjon og økonomiske virkninger lokalt store nok til å veie opp for disse ulempene.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor

Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge

Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord

Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør

Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest

Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst

Vangsvieien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

NVE har i vedtaket lagt vekt på at Meråker kommune er positive til tiltaket, men har samtidig vektlagt at Nord-Trøndelag fylkeskommune og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag mener det ikke bør gis konsesjon.

Innhold

1	Søknader og beskrivelse av tiltaket	2
1.1	Søknad om konsesjon	2
1.2	Søknad om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse	3
1.3	Beskrivelse av Kopperaa vindkraftverk	3
2	Behandling	4
2.1	Generelt om NVEs behandling av vindkraftprosjekter	4
2.2	Høring av meldingen	4
2.3	Høring av konsesjonssøknaden med konsekvensutredning	4
2.4	Forenklet høring av tilleggsopplysninger	4
2.5	Befaring	4
2.6	Konsultasjoner og innsigelser	5
3	Innkomne merknader	5
4	Tematisk vurdering av Kopperaa vindkraftverk	6
4.1	Økonomi, vindressurser og produksjon	6
4.2	Forhold til andre planer	7
4.3	Landskap og visuelle virkninger	7
4.4	Friluftsliv og naturbasert reiseliv	8
4.5	Samiske interesser	9
4.6	Svenske interesser	13
4.7	Sysselsetting og verdiskapning	15
5	Samlet vurdering av Kopperaa vindkraftverk	16
5.1	Bakgrunn	16
5.2	Metodikk for vurdering	16
5.3	Avveining av fordeler og ulemper som er vektlagt av NVE	17
6	NVEs vedtak	18

1 Søknader og beskrivelse av tiltaket

1.1 Søknad om konsesjon

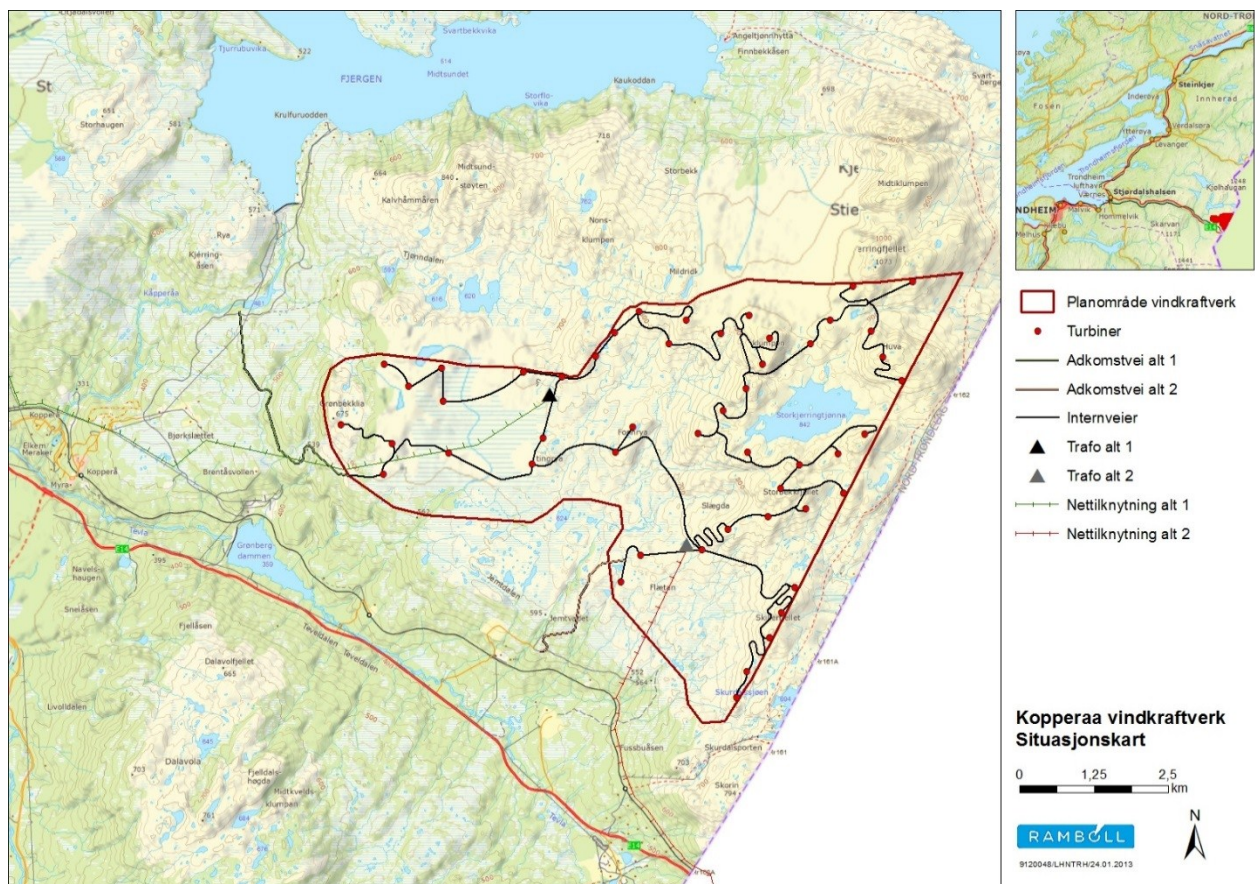
E.ON Wind Norway, branch of E.ON Wind Norway (E.ON) søkte 8.11.2013 om tillatelse for å bygge og drive Kopperaa vindkraftverk med inntil 180 MW installert effekt i Meråker kommune i Nord-Trøndelag fylke. E.ON søkte samtidig om å bygge og drive og tilhørende 132 kV nettilknytning i Meråker og Stjørdal kommuner (nettilknytningsalternativ 1). Jämtkraft Elnät AB søkte 7.11.2013 om tillatelse for å bygge 130 kV nettilknytning fra planområdet til riksgrensen (nettilknytningsalternativ 2). Begge konsesjonssøknadene ble fremmet i medhold av energiloven § 3-1. E.ON har utarbeidet konsekvensutredning for tiltaket i medhold av plan- og bygningsloven og utredningsprogram ble fastsatt av NVE 26.6.2013. NVE ba i brev av 2.7.2014 om tilleggsopplysninger om virkninger av tiltaket på svensk side av riksgrensen. Disse ble oversendt NVE 2.10.2014.

1.2 Søknad om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse

E.ON har søkt om ekspropriasjonstillatelse i medhold av oreigningslova § 2 pkt. 19 for erverv av nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive anleggene, herunder rettigheter for all nødvendig ferdsel/transport. Samtidig søkte de om forhåndstiltredelse i medhold av oreigningslova § 25, noe som innebærer at grunn og rettigheter kan tas i bruk før skjønn er avholdt. Tiltakshaver har inngått minnelig avtalte med grunneier for planområdet, og skriver at de søker å inngå minnelige avtaler med grunneiere som berøres av nettilknytningen.

1.3 Beskrivelse av Kopperaa vindkraftverk

Kopperaa vindkraftverk med tilhørende infrastruktur er planlagt i et fjellområde øst i Meråker kommune, mellom tettstedet Kopperaa, innsjøen Fjergen og riksgrensen mot Sverige. Til riksgrensen er det i underkant av 1 km. Planområdet er på cirka 40 km² og ligger 600-1000 moh. I søknaden er det skissert en utbygging med 50 vindturbiner á 3 MW og samlet installert effekt på 150 MW. Forventet årlig energiproduksjon er cirka 480 GWh. Innenfor planområdet vil det i tillegg til turbiner etableres en 22/132 (130) kV transformatorstasjon, et servicebygg, et internveinett på cirka 60 km og jordkabler med spenning 33 kV i grøft langs dette veinettet. Det er omsøkt to traseer for etablering av adkomstvei. Alternativ 1 tar av fra eksisterende vei til Fjergen og har en lengde på cirka 4,1 km mens alternativ 2 tar av fra eksisterende vei ved Ivarsmyra og har en lengde på cirka 2,3 km. For nettilknytningen er det omsøkt ett alternativ med cirka 6,6 km ny 132 kV luftledning til eksisterende nett fra Tevla til Eidum transformatorstasjon i Stjørdal, og ett alternativ med cirka 6 km ny 130 kV luftledning fra planområdet til riksgrensen. Fra riksgrensen og videre til tilkoblingspunktet i Sverige vil ledningen omsøkes og behandles av svenske myndigheter.

Figur 1: Kopperaa vindkraftverk med tilhørende infrastruktur

2 Behandling

2.1 Generelt om NVEs behandling av vindkraftprosjekter

Behandling av større vindkraftsaker starter med at NVE mottar en melding. Meldingen er en tidlig varsling om igangsatt planlegging av et vindkraftverk, og fremmes i medhold av plan- og bygningslovens regler om konsekvensutredning. Etter en omfattende høringsrunde av meldingen meddeler NVE tiltakshaver et utredningsprogram som beskriver hvilke utredninger som må gjennomføres før en søknad kan behandles. Når søknad med konsekvensutredning er mottatt, sender NVE også denne på en omfattende høring. Under begge høringsrundene gjennomføres det møter med lokale og regionale myndigheter og folkemøter.

På bakgrunn av søknad med konsekvensutredning, møter, høringsuttalelser, eventuelle tilleggsutredninger, befaringer og egne vurderinger avgjør NVE om beslutningsgrunnlaget er godt nok og om tiltaket skal meddeles konsesjon. Tematiske konfliktvurderinger og eventuelle regionale planer for vindkraft utgjør også en del av NVEs beslutningsgrunnlag. NVEs vedtak kan påklages til Olje- og energidepartementet. Hele behandlingsprosessen fra melding til endelig vedtak tar minst to til tre år.

2.2 Høring av meldingen

NVE mottok melding om planlegging av Kopperaa vindkraftverk 4.5.2012 og meldingen ble sendt på høring til berørte interesser 6.6.2012. I henhold til Espoo-konvensjonen ble meldingen også sendt på høring til Sverige v/Naturvårdsverket. NVE arrangerte møte med lokale og regionale myndigheter og folkemøte i Meråker den 25.6.2012. NVEs utkast til utredningsprogram ble forelagt Klima- og miljødepartementet før det ble fastsatt 26.6.2013. Behandlingen av meldingen er nærmere beskrevet i NVEs *KE-notat 24/2013 - Bakgrunn for utredningsprogram* av samme dato.

2.3 Høring av konsesjonssøknaden med konsekvensutredning

NVE mottok konsesjonssøknad med konsekvensutredning for Kopperaa vindkraftverk fra E.ON 8.11.2013. Dokumentene ble sendt på offentlig høring 2.12.2013 med høringsfrist 21.2.2014. Høringen ble kunngjort i Meråkerposten, Stjørdals Blad og Norsk lysingsblad. I henhold til Espoo-konvensjonen ble søknaden også sendt på høring til Sverige v/Naturvårdsverket. I forbindelse med høringen arrangerte NVE informasjonsmøte med Stjørdal kommune i Stjørdal, informasjonsmøte med Meråker kommune og regionale myndigheter og åpent folkemøte i Meråker 14.1.2014. På møtene orienterte NVE om saksbehandlingen av søknaden. Tiltakshaver orienterte om prosjektet og de gjennomførte utredningene.

2.4 Forenklet høring av tilleggsopplysninger

NVE mottok tilleggsopplysninger om virkninger av tiltaket på svensk side av riksgrensen 2.10.2014. Dokumentet ble sendt på begrenset høring til Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Kall Sameby, Jacob de Geer, Föreningen Ånnsjöns fågelstasjon, Jämtlads läns Ornitologiska Förening, Meråker kommune, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Nord-Trøndelag fylkeskommune, Sametinget og Feren reinbeitedistrikt. Høringsfristen ble satt til 3.12.2014.

2.5 Befaring

NVE arrangerte befaring i området 25.9.2014. Tiltakshaver hadde lagt opp befaringsruta i samråd med kommunen. NVE orienterte om prosessen og innkomne merknader. Tiltakshaver orienterte om

prosjektet. Deltakerne fikk mulighet til å utdype sine kommentarer til prosjektet. Om lag 50 representanter fra blant annet lokale og regionale myndigheter, Sametinget, berørt reinbeitedistrikt, grunneiere, interesseorganisasjoner, hytteforeninger og svenske myndigheter deltok på befaringen.

2.6 Konsultasjoner og innsigelser

NVE har i høringsperioden av søknaden mottatt innsigelser fra Sametinget og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Sametinget og Feren reinbeitedistrikt gav tilbakemelding om at de ønsket konsultasjon i saken.

Konsultasjon og innsigelsesmøte med Sametinget ble avholdt 14.10.2014. Søknadene om Kopperaa vindkraftverk og Hyllfjellet, Sognavola og Markavola vindkraftprosjekter ble diskutert med tanke på reindriftsinteresser og presset på sør-samisk kultur. Konklusjonen etter møtet var at Sametinget ikke trekker sin innsigelse til Kopperaa vindkraftverk. Protokollen fra møtet ble godkjent 29.10.2014.

NVE har inngått en egen avtale med Sametinget om konsultasjoner i saker som har direkte betydning for samiske interesser. Under konsultasjonen om Kopperaa vindkraftverk viste Sametinget til at konsultasjoner må omhandle innholdet i vedtak, og ikke bare beslutningsgrunnlaget for vedtak. Siden utfallet i saken ikke ble diskutert, mener Sametinget det ikke anses å vært fullført reelle konsultasjoner. Vi konstaterer at NVE og Sametinget ikke har kommet til enighet om prosessen rundt konsultasjon eller om tiltaket. NVE mener likevel at samiske interesser har fått delta i saksbehandlingsprosessen på en god og grundig måte, og at kravene til konsultasjon og utredningsplikt i folkeretten og intern rett er oppfylt. Etter NVEs vurdering kan det fattes vedtak i saken selv om det ikke foreligger en omforent konklusjon fra konsultasjonen med Sametinget.

Konsultasjon med Feren reinbeitedistrikt ble avholdt 10.10.2014. Virkninger av Kopperaa vindkraftverk og Hyllfjellet, Sognavola og Markavola vindkraftprosjekter for reindriften ble diskutert. Reinbeitedistriktet pekte på at vindkraftverkene vil medføre store virkninger for reindriften, og vektla særlig virkninger i anleggsperioden og samla virkninger som følge av utbygging av flere vindkraftverk for distriktet og den samiske kulturen. Protokollen fra konsultasjonen ble godkjent 3.11.2014.

Innsigelsesmøte med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag ble avholdt 10.10.2014. Fylkesmannen viste til at de har vært positive til mange vindkraftverk i fylket, men ønsker å konsentrere vindkraftutbyggingen til fylkets kystområder. Videre la Fylkesmannen stor vekt på at en utbygging av Kopperaa vindkraftverk kan medføre virkninger for sørsamisk kultur. Med bakgrunn i disse to overordnede faktorene konkluderte Fylkesmannen med at innsigelsen opprettholdes. Protokollen ble godkjent 15.10.2014.

3 Innkomne merknader

NVE har mottatt 65 høringsuttalelser til søknaden og ni uttalelser til tilleggsopplysningene.

Meråker kommune er positive til utbyggingen dersom det settes vilkår om en mer komprimert utbygging, herunder å flytte turbinene som omkranser Storkjærringtjønna og fra de høyeste delene av planområdet. **Stjørdal kommune** peker på utfordringer knyttet til oppgradering av eksisterende luftlinje mellom Koppera og Eidum blant annet knyttet til friluftsliv.

Nord-Trøndelag fylkeskommune viser til regionalpolitiske retningslinjer for vindkraft og anbefaler at det ikke gis konsesjon til prosjektet. **Fylkesmannen i Nord-Trøndelag** begrunner sin innsigelse til prosjektet med virkninger for reindrift og miljøverdier, herunder landskap, inngrepsfri natur, rødlistearter og naturtyper. **Sametinget, Statens Reindriftsforvaltning og Feren reinbeitedistrikt**

mener tiltaket vil medføre store virkninger for reindriftsutøvere i området. **Miljødirektoratet** vurderer konfliktpotensialet som betydelig og påpeker viktigheten av å se anlegget i sammenheng med andre planlagte vindkraftverk i Trøndelag.

Åre kommun, Länsstyrelsen Jämtlands län og Naturvårdsverket viser til virkninger for svenske interesser og anbefaler at det ikke gis konsesjon til prosjektet. De mener beslutningsgrunnlag for virkninger på svensk side ikke er godt nok, men at vindkraftverket vil medføre negative virkninger for sårbare dyre- og fuglearter, landskap, friluftsliv og reiseliv, reindrift og en planlagt nasjonalpark.

Regionale interesseorganisasjoner, lokale lag og foreninger og privatpersoner har i stor grad uttalt seg negativt til prosjektet. De uttaler at de ikke ønsker vindkraftetablering i innlandsområder i Trøndelag, og legger vekt på endret landskapsbilde, visuelle virkninger fra omkringliggende fjellområder, redusert opplevelsesverdi for friluftsliv og turisme, bortfall av INON, virkninger for reindrift og virkninger for rødlistearter som hubro, snøugle, jaktfalk, kongeørn, storlom, fjellrev og jerv. Interesseorganisasjoner og privatpersoner i Sverige viser også til virkninger for fugl, reindrift, landskap og turistnæringen og mener at prosjektet ikke bør få konsesjon. Samtidig har enkelte høringsparter uttalt seg positive til en utbygging av Kopperaa vindkraftverk og peker blant annet på at tiltaket vil generere positive ringvirkninger for lokalsamfunnet.

4 Tematisk vurdering av Kopperaa vindkraftverk

4.1 Økonomi, vindressurser og produksjon

I søknaden er årsmiddelvinden modellert til 7,8 m/s i 94 meters høyde. Dominerende vindretning er sør og vest/nordvest. I produksjonsberegningen er det lagt til grunn en utbyggingsløsning med 50 vindturbiner av typen Vestas V112 med en samlet installert effekt på 153,75 MW. Årsproduksjonen er beregnet til cirka 440 GWh og tilsvarer cirka 2860 brukstimer på merkeeffekt. Estimater inkluderer cirka 24,5 prosent tap som følge av blant annet ising. Tiltakshaver forutsetter at det installeres et avisingsystem, noe som øker årlig produksjon og brukstid til cirka 480 GWh og 3110 fullasttimer. Samlet investeringskostnad for tiltaket er i følge søknaden cirka 2000 millioner kroner (MNOK) med nettilknytningsalternativ 1 og 1800 MNOK med nettilknytningsalternativ 2. Med en samlet installert effekt på 153,75 MW vil kostnaden per MW bli cirka 13 MNOK/MW for en utbygging med nettilknytningsalternativ 1 og cirka 12 MNOK/MW for en utbygging med nettilknytningsalternativ 2. Tiltakshaver oppgir forventede drifts- og vedlikeholdskostnader på 10-15 øre/kWh.

NVEs vurdering av økonomien til Kopperaa vindkraftverk tar utgangspunkt i vindforhold, infrastrukturkostnader og drifts- og vedlikeholdskostnader. Da estimatene for vindforhold og produksjon er basert på modelleringer er det knyttet usikkerhet til disse. Oppgitt årsmiddelvind, isingstap og nettoproduksjon er i samsvar med NVEs *Vindkart for Norge*. Etter NVEs vurdering vil ising være den største tapsfaktoren, og vi konstaterer at tiltakshaver vil installere et avisingsystem. Med god detaljplanlegging legger NVE til grunn at det kan være mulig å oppnå en brukstid på over 3000 fullasttimer per år, noe som tilsier at Kopperaa kan være et godt produksjonsprosjekt sammenlignet med andre norske vindkraftverk. NVE vurderer den oppgitte investeringskostnaden som realistisk, og konstaterer at det er forholdsvis høye kostnader knyttet til nettilknytningsalternativ 1. En utbygging med dette alternativet medfører etter vår vurdering høyere kostnader enn en del andre norske vindkraftverk, mens en utbygging med nettilknytningsalternativ 2 vil ha gjennomsnittlig kostnader sammenlignet med andre prosjekter. NVE legger til grunn at Kopperaa vindkraftverk kan være et konkurransedyktig prosjekt i det norsk-svenske elsertifikatmarkedet, med best forutsetninger ved nettilknytningsalternativ 2.

Etter NVEs vurdering må det forventes produksjonstap som følge av ising. Forutsatt at det installeres et avisingsystem, vurderer vi vindressursen i området som god. NVE vurderer tiltakshavers kostnadsestimat som realistisk. NVE legger til grunn at Kopperaa vindkraftverk årlig kan bidra med om lag 480 GWh ny, fornybar kraftproduksjon og kan være et konkurransedyktig prosjekt i det norsk-svenske sertifikatmarkedet.

4.2 Forhold til andre planer

4.2.1 Andre vindkraftverk

Som det framgår av tabellen under foreligger det planer om flere vindkraftverk i Trøndelag. Samlede virkninger av flere vindkraftverk er vurdert der dette er relevant.

Prosjekt	Status	Størrelse	Avstand til Kopperaa
Hyllfjellet, Sognavola og Markavola vindkraftverk	Konsesjon søkt	280 MW	Ca. 40 km
Stokkfjellet vindkraftverk	Konsesjon påklaget	100 MW	Ca. 50 km
Eggjafjellet vindkraftverk	Konsesjon søkt	200 MW	Ca. 70 km
Brungfjellet vindkraftverk	Konsesjon søkt	150 MW	Ca. 75 km
<i>Fosen og Snillfjord-prosjektene</i>	<i>Endelig konsesjon</i>	<i>Ca. 1300 MW</i>	<i>Ca. 10-20 mil</i>

4.2.2 Regionale føringer og planer

Nord-Trøndelag fylkeskommune har ikke vedtatt en egen regional plan for vindkraft, men vedtok *Regional plan for arealbruk* i fylkestinget 25.4.2013 med regionalpolitiske retningslinjer for vindkraft. Her framgår det at planlegging av vindkraftverk utover allerede konsesjonsgitte og anbefalte vindkraftverk bør stilles i bero inntil konsekvenser for reindrift og miljøinteresser av disse er vurdert. Kopperaa vindkraftverk er ikke anbefalt utbygd fram mot 2025.

4.2.3 Kommunale planer

I kommuneplanens arealdel fra 1997 er planområdet avsatt som LNF-område. Meråker kommune har satt i gang arbeidet med ny kommuneplan.

4.3 Landskap og visuelle virkninger

I følge konsekvensutredningen utgjør planområdet for Kopperaa vindkraftverk en del av et høyereliggende fjellparti som er lite preget av menneskelig aktivitet. Området varierer fra 600 – 1000 moh og består myr og vann mellom fjell i dagen. Influensområdet er preget av store øst-vestgående dalganger med viddeterreng mellom toppene og slake linjedrag som gir inntrykk av store, sammenhengende naturområder fra de høyereliggende partiene. Det urørte, viddepregede landskapet er vurdert å ha *middels-stor* verdi. Etablering av vindturbiner vil gi store virkninger for landskapsopplevelsen. Virkningene er størst for planområdet og tilgrensende områder. På avstander over 10 km vil turbinene være synlig fra høyereliggende områder, men ikke framstå som dominerende på grunn av avstanden. Samlet konsekvens for plan- og influensområdet er vurdert å være *middels-stor negativ*.

Mange høringsparter legger vekt på visuelle virkninger av Kopperaa vindkraftverk for fjellandskapet i plan- og influensområdet. Miljødirektoratet, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Nord-Trøndelag turistforening med flere skriver at tiltaket vil fragmentere et større, sammenhengende, urørt fjell- og viddeområde og i stor grad endre landskapsopplevelsen. Flere mener sumvirkninger av planlagte vindkraftverk i innlandsområder i Trøndelag vil endre store deler av fjellandskapet i regionen.

Etter NVEs vurdering vil Kopperaa vindkraftverk endre landskapet i planområdet og omkringliggende områder. Turbinene vil framstå som dominerende landskapselementer i det åpne viddelandskapet, og planområdets utbredelse og vindkraftverkets størrelse gjør at tiltaket vil prege et relativt stort område. NVE vil samtidig påpeke at de fleste vindkraftverk medfører landskapsvirkninger for store arealer, da turbinene plasseres på eksponerte steder i terrenget. NVE legger til grunn at tiltaket vil ha begrensede visuelle virkninger for bosettingen i dalgangene, og at virkningene hovedsakelig er knyttet opp mot visuelle virkninger for fritidsbebyggelse og ved utøvelse av friluftsliv. Særlig fra hyttebebyggelsen ved Skurdalssjøen like sørøst for planområdet vil tiltaket framstå som dominerende.

NVE konstaterer at det planlegges tre vindkraftverk i Verdal kommune, to vindkraftverk i Selbu kommune og ett vindkraftverk i Klæbu og Melhus kommuner. Avstanden fra disse prosjektene til planområdet for Kopperaa vindkraftverk er cirka 40-70 km. Etter NVEs vurdering tilsier avstanden at disse prosjektene ikke vil medføre vesentlige sumvirkninger med Kopperaa vindkraftverk. På klare dager kan flere prosjekter være synlige fra høyereliggende fjellområder mellom planområdene, men avstanden gjør at turbinene ikke vil framstå som dominerende i landskapet.

Kopperaa vindkraftverk vil vesentlig endre landskapskarakteren i planområdet og tilgrensende områder. Vindkraftverket kan oppfattes som et stort inngrep, og områder som i dag har et urørt preg med lite spor etter menneskelig aktivitet vil ved en eventuell utbygging bli preget av vindkraftverket med tilhørende infrastruktur.

4.4 Friluftsliv og naturbasert reiseliv

I følge konsekvensutredningen benyttes plan- og influensområdet til ulike friluftslivsaktiviteter, og det er flere typer naturbasert reiseliv og turisme tilknyttet området. Innbyggerne i Meråker kommune kan drive fiske og småviltjakt uten hund i hele plan- og influensområdet i henhold til en avtale mellom Meråker kommune og grunneieren. Det er ikke merkede turstier innenfor planområdet, men det viddepreget landskapet gjør området lett å ferdes i. Skiløpet Storlirenet og fjelløpet Meråker Mountain Challenge går gjennom planområdet, og Meraakerfjell Ridesenter og Norway Huskey Adventure benytter planområdet til ride- og sledeturer. På fjelltoppen Huva nordøst i planområdet og toppene Midtiktumpen og Kjerringfjellet rett nord for dette er det satt ut turkasser gjennom prosjektet *Meråker til topps*. I influensområdet er det flere turstier og hyttefelt. Det går en DNT-sti fra Teveltunet Fjellstue til Angeltjønnhytta langs riksgrensen øst for planområdet. Rett øst for planområdet ligger også Skurdalsporten Fjellstue som tilbyr servering og ulike aktiviteter.

En etablering av Kopperaa vindkraftverk vil i følge utredningen medføre visuelle virkninger for friluftslivsutøvelse i plan- og influensområdet, men aktivitetene vil kunne fortsette etter en eventuell utbygging. Det vil være individuelt hvordan tiltaket vil påvirke helhetsbildet ved opphold i naturen. Mange vil få en negativ opplevelse av å ferdes i et området hvor det er etablert et vindkraftverk, mens andre vil oppleve tiltaket som spennende. Nye adkomst- og internveier kan medføre positive virkninger gjennom økt tilgjengelige til området og muligheter for ny bruk av området. Konsekvensgraden for både friluftsliv og reiselivsnæringen er satt til *middels negativ*.

Mange høringsparter er opptatt av tiltakets virkninger for friluftsliv og naturbasert reiseliv. Virkningene knyttes til endret landskapsbilde i plan- og influensområdet. Flere legger vekt på at urørt natur er en

viktig del av friluftsliv og naturopplevelsen og for turist- og reiselivsnæringen i området. Støy og lysmerking trekkes også fram som virkninger som vil forringe influensområdet verdi for friluftsliv, og mange er bekymret for risiko knyttet til iskast fra turbinene. Flere viser til at området er mye benyttet til friluftsliv. Miljødirektoratet viser til at de visuelle virkningene vil prege friluftslivsopplevelsen i et stort område. Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag og Nord-Trøndelag Turistforening med flere mener konsekvensgraden for friluftsliv må endres til *stor negativ*. Mange er kritiske til at informasjonen om jakt og fiske er innhentet fra grunneier, som har økonomiske interesser i saken, og mener omfanget er større enn hva som framgår av utredningen. Flere trekker fram Meråker Mountain Challenge og Storlirenet som viktige aktiviteter som trekker turister til området og som kan bli negativt berørt av tiltaket. Meråker Mountain Challenge mener løpet må legges ned dersom vindkraftverket blir etablert. Tevelstad Turistgård mener tiltaket reduserer mulighetene for utvikling av turistområdet Storlien-Teveldalen, herunder realisering av deres planer om et skianlegg og leilighetsutbygging. Meraker Brug som er grunneier i planområdet skriver på sin side at en utbygging vil gi inntekter til bedrifter og slik sikre fortsatt satsning på jakt, fiske og friluftsliv. Farstad AS er også positive til taket og skriver at lettere tilgang til naturområder kan gi positive virkninger for turisme.

NVE konstaterer at plan- og influensområdet for Kopperaa vindkraftverk utgjør et relativt mye brukt friluftslivsområde. Tiltaket kan påvirke friluftsliv og reiselivet gjennom visuelle virkninger, støy, skyggekast og ferdselsbegrensinger som følge av risiko for iskast. Det åpne, viddepregete landskapet forsterker omfanget av de visuelle virkningene, og turbinene vil framstå som dominerende fra friluftslivsområder og turmål i plan- og nærområdet. Det framgår av utredningen at dagens bruk kan fortsette også etter en eventuell utbygging. NVE er enig i dette, men slutter seg til høringspartenes vurdering av opplevelseskvalitetene i området vil forringes, særlig for brukergrupper som søker stillhet og urørt natur. Etter NVEs vurdering vil områdets verdi for friluftsliv reduseres som følge av tiltaket da denne i dag er sterkt knyttet til områdets urorte preg og fraværet av tekniske installasjoner. Samtidig viser erfaringer fra etablerte norske vindkraftverk at friluftslivsaktiviteten i planområdet kan være relativt stor, særlig dersom det tilrettelegges for friluftsliv. Ved mange vindkraftverk i både Norge og Sverige har friluftslivsaktiviteten økt som følge av vindkraftverkene veinett. Etter NVEs vurdering kan dette også gjelde Kopperaa vindkraftverk. Videre legger NVE til grunn at tiltakets virkninger for landskap og friluftsliv kan medføre virkninger for reiselivsnæring i og tilknytning til planområdet. Dersom færre turgåere og friluftslivsutøvere oppsøker området som følge av vindkraftverket, kan det påvirke antall besøkende hos nærliggende bedrifter, herunder Skurdalsporten. Samtidig kan tiltaket tilføre nye besøkende til området. NVE konstaterer at det er knyttet usikkerhet til omfanget av eventuelle negative virkninger turist- og reiselivsnæringen, men mener det er sannsynlig at tiltaket kan påvirke virksomheter i og i nær tilknytning til planområdet negativt.

Kopperaa vindkraftverk planlegges i et relativt mye brukt friluftslivsområde med noe naturbasert reiselivsnæring. Områdets verdi for friluftsliv er i stor grad knyttet til dets urorte preg. Selv om det er usikkerhet knyttet til virkningene for friluftsliv og naturbasert reiseliv, mener NVE det er sannsynlig at friluftsliv og reiselivet i og i nær tilknytning til planområdet kan påvirkes negativt av tiltaket. NVE legger i vurderingen vekt på at opplevelsesverdien i området vil bli endret.

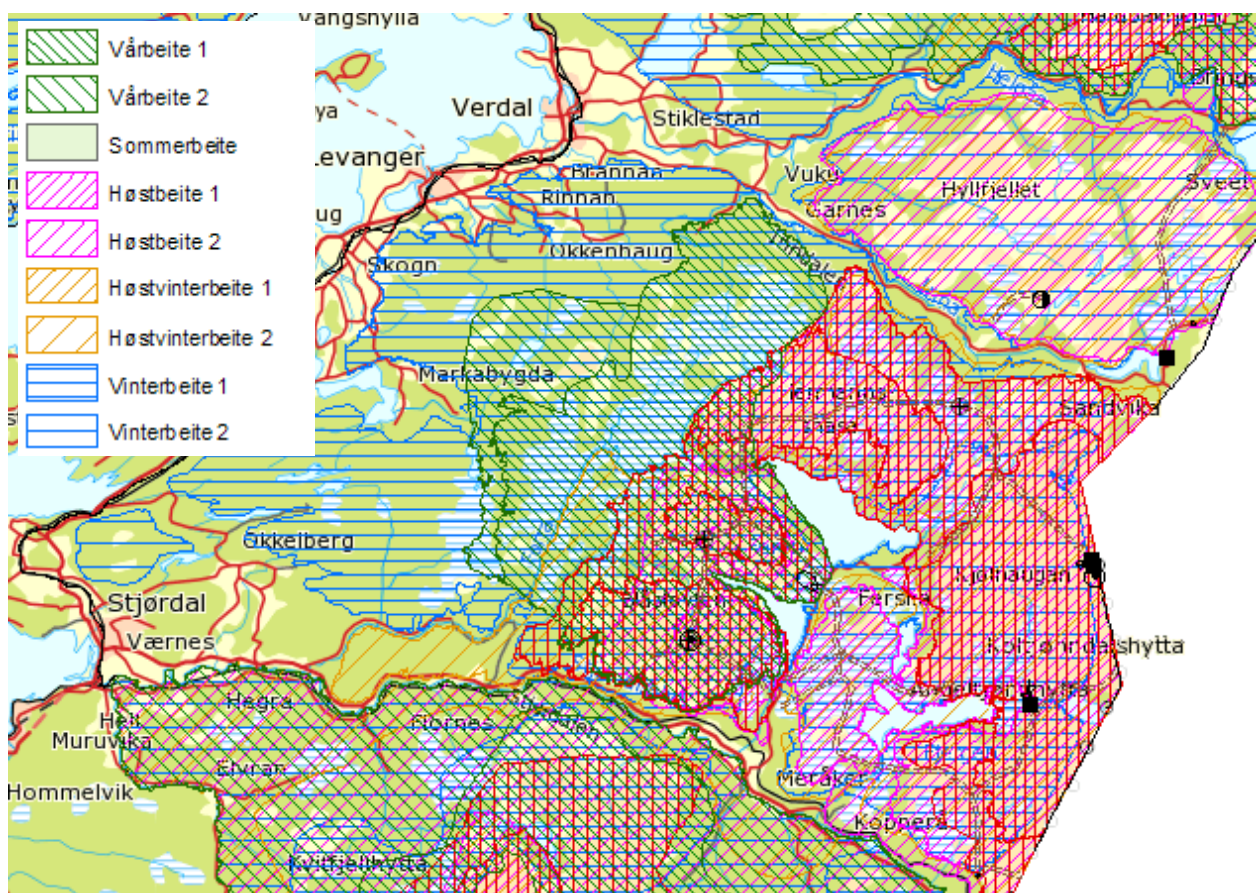
4.5 Samiske interesser

4.5.1 Reindrif

Kopperaa vindkraftverk er omsøkt sørøst i Feren reinbeitedistrikt (rbd). Distriktet har et areal på 2429 km² og grenser mot E6 i vest, E14 i sør, riksgrensen mot Sverige i øst og Verdal-Stiklestad-Helgaa i nord. Feren rbd består av fire siidaandeler og fastsatt øvre reintall er 1600. I følge Statens

reindriftsforvaltning (nå Landbruksdirektoratet) sin tematiske konfliktvurdering var samlet reintall per 31.3.2013 1507 dyr. Feren rbd er et helårsdistrikt og siidaandelene driver samlet gjennom hele året.

I følge konsekvensutredningen berører Kopperaa vindkraftverk sentrale sommerbeiteområder (pregingsområder), høstbeiteområder (parringsområder), høstvinterbeiteområder, oppsamlingsområder og trekk- og flyttleier. Feren rbd har et gjerdeanlegg ved Veltet vest for planområdet som benyttes til samling og slaktning og flere kalvemerkingsgjerder i omkringliggende områder. Til kalvemerkingen om sommeren benyttes helikopter til samling og inndriving til disse gjerdene. Etter slaktning flyttes reinen til vinterbeitene, som inkluderer mesteparten av distriktets areal. Planområdet utgjør et senvinterbeite hvor det sjelden forekommer store snømengder og nedising, og benyttes intensivt sen- og midtvinters. Ifølge utredningen er det tilgangen på vinterbeiter som styrer distriktets øvre reintall. I utredningen er områdets funksjon som sommerbeite, høstbeite/parringsområde og oppsamlingsområde/område med flyttlei gitt stor verdi. Som høstvinterbeite og vinterbeite er området vurdert å ha stor/middels verdi. Den samlede verdien er satt til stor.

Figur 2: Beitekart hentet fra reindrif.no

Utredningen peker på at Feren rbd har mange eksisterende arealinngrep innenfor distriktsgrensen. I følge utredningen vil tiltaket medføre noe direkte beitetap som følge av arealbeslag, men virkningene er hovedsakelig knyttet til indirekte beitetap som følge av unnvikelse/forstyrrelse. I anleggsfasen forventer utreder at reinen vil trekke vekk fra området på grunn av stor menneskelig aktivitet. Særlig vil anleggsperioden kunne medføre negative virkninger på forsommeren, da simlene er spesielt vare og fortrenging kan føre til redusert tilvekst på kalvene, og om høsten, da forstyrrelse kan føre til at ikke alle simlene bedekkes under hovedbrunsten. Enkelte bukker som er lite vare for forstyrrelse i vår- og sommerperioden kan fortsette å benytte området i anleggsfasen. I driftsfasen vil virkningene avhenge av i hvor stor grad reinen gjenopptar bruken av området etter utbyggingen. I følge utredningen er det

sannsynlig at reinen vil unngå berørte arealer den første perioden, men avhengig av graden av menneskelig aktivitet kan reinen over tid vil venne seg til kraftverket og gjenoppta bruken av beitearealet inne i planområdet. Kombinasjonen av vindkraftverk og beiteland for simler med kalver og forventede forstyrrelser som følge av økt omfang av friluftsliv er likevel vurdert å medføre virkninger for reindriften i området også i driftsfasen. Samlet konsekvens for reindrift er vurdert å være *stor negativ*.

I etterkant av høringen av konsesjonssøknaden og konsekvensutredningen har en annen utreder revurdert tiltakets virkninger for reindrift basert på oppdatert kunnskapsstatus. Rapporten¹ konkluderer med at konsekvensgraden i utredningen bør nedjusteres noe, da nyere forskning viser at vindturbiner og kraftledninger i driftsfasen ikke påvirker rein. Rapporten viser til at forskning indikerer at luftingsplasser ikke blir like sterkt påvirket som vanlige beiteområder, da reinen i perioder med stor insektsplager i større grad ignorerer andre forstyrrelser, og at reinen også om høsten og under brunsten er mindre var for forstyrrelse fordi dyrene da er mer opptatt av hverandre enn av potensiell fare knyttet til menneskelig aktivitet. Samtidig viser rapporten til at anleggsperioden og økt menneskelig aktivitet kan gi sterke unngivelseseffekter og adkomstveier kan medføre mye forstyrrelse.

Feren reinbeitedistrikt er negative til planene om Kopperaa vindkraftverk. De uttaler at området utgjør sentrale sommer-, høst/vinter- og vinterbeiter, parringsområde og oppsamlingsområde. En viktig flyttleir blir berørt og et gjerde- og slakteanlegg i Teveldal kan ikke lenger benyttes dersom prosjektet realiseres. Distriktet legger også vekt på den samlede belastningen av eksisterende inngrep innenfor distriktsgrensen. Feren rbd er uenige med utreder i at reinen over tid vil gjenoppta bruken av området etter utbygging og mener menneskelige aktivitet i planområdet vil hindre reinen i å tilpasse seg. Inngrepet er etter distriktets vurdering så stort at minst én sidaandel må slutte med reindrift. Tiltaket vil også påføre distriktet et betydelig merarbeid, blant annet for å hindre at rein trekker over grensen til Sverige, og arbeidskapasitet er en minimumsfaktor for distriktet.

Sametinget og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har fremmet innsigelse til tiltaket på grunn av virkninger for reindrift. Statens Reindriftsforvaltning har gitt tiltaket kategori D *stor konflikt* i sin tematiske konfliktvurdering. Bakgrunnen for kategorien og innsigelsene er direkte og indirekte tap av viktige områder for reindrift, herunder høst- og forsommerbeiter, oppsamlingsområder, parringsland og flytt- og trekkleier. Sammen med eksisterende inngrep i distriktet, vil tiltaket kunne føre til at ressursgrunnlaget blir for lite til at distriktet kan opprettholde produksjonen på dagens nivå. I begge innsigelsene legges det vekt på at distriktet allerede er preget av mange inngrep og at Kopperaa vindkraftverk vil øke de samlede virkningene for reindriften.

NVE legger til grunn at det er knyttet usikkerhet til vindkraftverks virkninger for reindrift. Dette betyr at det er vanskelig å forutsi virkningene av Kopperaa vindkraftverk for reindriften i området. NVE vil vektlegge at planområdet utgjør viktige beite-, parrings- og oppsamlingsområder, og at flytt- og trekkleier sannsynligvis vil bli påvirket av tiltaket. NVE vil påpeke at flyttleier har et særlig vern, jf. reindriftsloven § 22.

De siste årene er det gjennom prosjektet VindRein høstet erfaringer fra Fakken vindkraftverk i Troms og Kjøllefjord vindkraftverk i Finnmark. Sluttrapporten fra prosjektet kom i april 2014, og hovedkonklusjonen er at interaksjonen mellom inngrep og reinsdyr er sterkt sammenkoblet med den faktiske menneskelige aktiviteten tilknyttet inngrepene. Det understrekes at reinen frykter mennesket og

---

¹ Flydal og Rannestad 2014: Notat – Innspill til konsekvensutredning reindrift for Kopperaa vindkraftverk – revurderinger basert på oppdatert kunnskapsstatus. Inngår som en del av dokumentet *Tilleggsopplysninger – Kopperaa vindkraftverk* som er tilgjengelig på NVEs nettsider <http://www.nve.no/no/Konsesjoner/Konsesjonssaker/Vindkraft/?soknad=2301&type=56>.

derfor unnviker arealer så lenge det pågår betydelig menneskelig aktivitet. Ifølge rapporten er det ikke dokumentert beiteunnvikelse ved vindkraftverkene i driftsfasen, med unntak av områder mindre enn 100 meter fra adkomstveien til Kjøllefjord vindkraftverk. Det påpekes imidlertid at reinens atferd og arealbruk kan være område- og situasjonsspesifikk. Vindkraftverkene som er studert ligger blant annet relativt nær bebyggelse, slik at resultatene ikke nødvendigvis kan overføres til andre habitatstyper eller mer inngrepsfrie områder.

Ved Gabrielsberget vindkraftverk i Sverige har Mark- og miljødomstolen stilt krav om et kontrollprogram for reindriftsvirkninger. Sluttrapporten fra seks års undersøkelser ble publisert i juni 2014, og rapporten inkluderer både resultater fra disse undersøkelsene og en oversikt over andre undersøkelser ved svenske vindkraftverk. Det konkluderes med at vindkraftverket har påvirket reindriften i både anleggs- og driftsfasen. I driftsfasen er det ifølge rapporten sannsynlig med unnvikelse innenfor selve vindkraftverket, men beitetrykket og reinens beitero påvirkes ikke når avstanden til de ytterste vindturbinene er én kilometer eller mer. I rapporten står det også at det har vært mer arbeid knyttet til blant annet samling og flytting av rein som følge av vindkraftutbyggingen. Etter NVEs vurdering er konklusjonene imidlertid forbundet med en viss usikkerhet, da hovedmetoden som er brukt er intervjuer. Oversikten over andre rapporter fra svenske vindkraftverk viser at studiene ofte har vært enkle eller at de ennå ikke er avsluttet, og at det er vanskelig å konkludere om virkninger i driftsfasen.

Etter NVEs vurdering er erfaringene fra VindRein-prosjektet og Gabrielsberget relevante i saken om Kopperaa vindkraftverk, selv om konklusjonene ikke er direkte overførbare. NVE legger vekt på at hovedkonklusjonen i både VindRein og det tilhørende KraftRein-prosjektet er at det er menneskelig aktivitet som påvirker reinen mest negativt. Dette betyr at anleggsfasen kan være viktigst, sammen med vedlikeholdsarbeid og friluftslivsaktivitet i området. Etter NVEs vurdering betyr dette at det kan være mulig å gjennomføre avbøtende tiltak som kan ha stor betydning for reindriften. Dette kan blant annet være tiltak som å unngå menneskelig aktivitet i viktige områder og perioder. Det vil være avgjørende med god dialog og planlegging mellom tiltakshaver og reinbeitedistrikt for å sikre at virkningene blir minst mulige.

NVE konstaterer at Kopperaa vindkraftverk er omsøkt i et viktig område for Feren reinbeitedistrikt. Selv om virkningene etter NVEs vurdering kan reduseres gjennom avbøtende tiltak og endret driftsmønster, mener NVE at Kopperaa vindkraftverk kan medføre virkninger for Feren rbd. Det legges til grunn at erfaringene fra Gabrielsberget vindkraftverk, og til dels andre svenske vindkraftverk, viser at det kan forventes unnvikelse fra planområdet. Planområdet for Kopperaa er stort, og tiltaket kan påvirke store beitearealer. NVE slutter seg til høringspartenes vurdering av at tiltaket berører et viktig område for distriktet, herunder parringsland og senvinterbeite. NVE viser til at tiltaket også berører en viktig flyttlei og oppsamlingsområde. Etter NVEs vurdering kan det bli vanskelig å opprettholde flyttleia som går gjennom vestre deler av planområdet dersom vindkraftverket bygges ut og å drive rein ved hjelp av helikopter. Vi slutter oss til distriktets vurdering av at tiltaket kan medføre virkninger for bruken av gjerde- og slakteanlegget sør for planområdet, og legger til grunn at også planområdets funksjon som oppsamlingsområdet kan bli negativt berørt. På bakgrunn av dette legger NVE til grunn at tiltaket kan medføre behov for delvis omlegging av reindriften, herunder søknad til Landbruks- og matdepartementet om omlegging av en flyttlei. Samlet kan tiltaket etter NVEs vurdering medføre at reinbeitedistriktet må gjennomføre endringer i sitt driftsmønster, i tillegg til at det kan bli indirekte beitetap knyttet til unnvikelse.

NVE konstaterer at Feren rbd er påvirket av flere typer arealinngrep. NVE viser i den forbindelse særlig til at det er omsøkt to vindkraftverk på Hyllfjellet og Sognavola nordøst i distriktet. Sammen med planene om Kopperaa gjør dette og planer om ytterligere hytte- og vindkraftutbygging at reindriften i

området blir presset. Da det er usikkerhet knyttet til virkningene av Kopperaa vindkraftverk for Feren rbd. er det etter NVEs vurdering relevant å vektlegge føre var-prinsippet i denne saken.

4.5.2 Samiske kulturminner

Ifølge utredningen er det i plan- og influensområdet til Kopperaa vindkraftverk registrert flere samiske kulturminner, hvorav fire innenfor planområdet. De fleste samiske kulturminnene i plan- og nærområdet er vurdert å være vanlig forekommende enkeltminner med liten verdi, og området er gitt middels verdi som samisk kulturlandskap. Samlet konsekvens av tiltaket for planområdet som en del av et tradisjonelt samisk kulturlandskap og kulturminner i og rundt planområdet er vurdert å være *middels negativ*. Potensialet for funn av ikke-registrerte samiske kulturminner i planområdet er vurdert som stort.

Sametinget viser til at det er stort potensial for funn av ikke-registrerte kulturminner i planområdet, og mener derfor det må gjennomføres § 9-undersøkelser før NVE kan fatte vedtak i saken.

NVE konstaterer at det er kjente automatiske fredete samiske kulturminner i planområdet, og at plan- og influensområdet inngår i et større samisk kulturlandskap. Direkte virkninger for kjente kulturminner og eventuelle nye funn i forbindelse med §-9 undersøkelser kan unngås ved planendringer. Samtidig legger NVE til grunn at tiltaket kan påvirke kulturminnenes og det samiske kulturlandskapets opplevelsesverdier. NVE viser til at det ikke foreligger opplysninger som tilsier at dette området er kulturhistorisk unikt sammenlignet med andre områder med langvarig reindrift. Etter NVEs vurdering bør det likevel legges vekt på virkningene for det samiske kulturlandskapet når disse sees i sammenheng med virkninger for reindriften.

4.5.3 Sør-samisk kultur

Flere høringsparter viser til at tiltaket vil medføre negative virkninger for den sårbare sør-samiske kulturen. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag legger stor vekt på dette i sin innsigelse til prosjektet, og peker på at sør-samene er en marginal gruppe og at fortsatt utøvelse av reindrift er viktig for å bevare deres identitet og kultur.

NVE konstaterer at det sør-samiske språkområdet og kulturen er sårbar, og slutter seg til Fylkesmannens vurdering av at det er viktig å opprettholde reindriften som et bærende element i kulturen. NVE vil inkludere mulige virkninger for sør-samisk kultur i vurderingen av tiltakets virkninger for samiske interesser.

4.5.4 Konklusjon samiske interesser

NVE legger til grunn at Kopperaa vindkraftverk er omsøkt i et viktig område for Feren reinbeitedistrikt. NVE legger til grunn at det er usikkerhet knyttet til virkningene for reindrift, og mener området med sin funksjon som blant annet oppsamlingsområde og flyttlei tilsier at føre var-prinsippet bør vektlegges i avgjørelsen av konsesjonsspørsmålet. NVE legger i vurderingen vekt på den samlede inngrepssituasjonen i distriktet og reindriftens viktighet som bærer av sør-samiske kultur. Etter NVEs vurdering må virkninger for samiske interesser tillegges vekt i avgjørelsen av konsesjonsspørsmålet i denne saken.

4.6 Svenske interesser

Kopperaa vindkraftverk er omsøkt i underkant av 1 km fra grensen mot Sverige. FN – ECE konvensjonen om konsekvensutredning for tiltak med grenseoverskridende miljøvirkninger (Espoo-konvensjonen) setter krav til høring av planer om tiltak som kan medføre grenseoverskridende miljøvirkninger. I henhold til Espoo-konvensjonen § 3 sendte NVE en notifikasjon til svenske

myndigheter v/Naturvårdsverket om søknaden om Kopperaa vindkraftverk. NVE har underveis i behandlingsprosessen bedt om tilleggsopplysninger for virkninger på svensk side av grensen og sendt også disse på høring til Sverige v/Naturvårdsverket. Det har kommet inn til sammen 14 høringsuttalelser fra svenske myndigheter, interesseorganisasjoner og privatpersoner. Etter NVEs vurdering er kravene i Espoo-konvensjonen til høringsprosessen oppfylt i NVEs behandling av Kopperaa vindkraftverk.

I følge konsekvensutredningen vil tiltaket medføre store negative virkninger for landskapet i tilgrensende områder i Sverige. De nærmeste områdene vil endre karakter og turbinene vil framstå som dominerende i et ellers lite inngrepspreget landskap. Det framgår av tilleggsopplysningene at tilgrensende områder i Sverige inngår i større arealer som er utpekt som riksinteresse friluftsliv og turisme/friluftsliv. Videre er det planlagt en nasjonalpark i overkant av 1 mil fra planområdet. I følge tilleggsopplysningene er Storlien et av landets mest etablerte skiområder, og området rundt Storlien og sørover mot Härjedalen beskrives som svært viktig for både sommer- og vinterturismen i Jämtlands län. Artsinventaret i tilgrensende områder i Sverige er tilsvarende artsinventaret på norsk side av grensen. Tiltakshaver viser til at konsekvensen for fugl på norsk side av grensen er vurdert til *middels negativ*, og mener avstanden til planområdet tilsier at konsekvensen i Sverige vil bli noe lavere. Videre framgår det av tilleggsopplysningene at tilgrensende områder i Sverige er utpekt som riksinteresse reindrift og inngår i beiteområdene til Kall Sameby.

Mange høringsparter mener en utbygging vil medføre negative virkninger for svenske interesser knyttet til landskap, friluftsliv, reiselivsnæring, området med riksinteresser, planlagt nasjonalpark, fugl og annen fauna samt reindrift. Åre kommun mener en etablering av Kopperaa vindkraftverk vil påvirke deres interesser i så stor grad at søknaden bør avslås. Länsstyrelsen i Jämtlands län skriver at tiltaket er konfliktfylt i et regionalpolitisk perspektiv. Naturvårdsverket motsetter seg at det gis konsesjon for vindkraftutbygging i det omsøkte området. Høringspartene legger vekt på at vindkraftverket vil bli synlig i store områder og gi landskapsvirkninger for områder med urørt natur hvor det ikke er ønskelig med vindkraft. Flere viser til at områder på svensk side av grensen er utpekt som riksinteresser for turisme og friluftsliv og at det planlegges en nasjonalpark om lag 10 km fra planområdet. Åre kommun legger vekt på at tiltaket kan redusere mulighetene for videre utvikling av reiselivsnæringen i Storlienområdet. Kommunen viser til at de tidligere har gått i mot et vindkraftverk på Middagsfjellet nordøst for Kopperaa på svensk side. Dette ble begrunnet med virkninger for blant annet turisme og reiseliv, og Kopperaa vindkraftverk ligger enda nærmere turist- og naturinteressene rundt Storlien. Mange høringsparter skriver at tiltaket vil medføre virkninger for fuglelivet på svensk side og legger vekt på at populasjonene i området deles av Norge og Sverige. Det påpekes at det finnes flere sårbare og rødlistede arter i tilgrensende områder i Sverige som kan påvirkes ved habitatforringelse, barriereeffekter og kollisjoner. Flere mener videre at tiltaket vil medføre negative virkninger for reindriften i Sverige. Åre kommun viser til samlet belastning for Kall Sameby og mener tiltaket vil bidra til økt forstyrrelse i så stort omfang at det sammen med øvrige tiltak og påvirkninger ikke kan aksepteres. Kall Sameby motsetter seg en utbygging av Kopperaa vindkraftverk og mener at konsekvensene for Feren reinbeitedistrikt også vil være gjeldende for dem.

Etter NVEs vurdering vil de visuelle virkningene og virkningene for landskapet i influensområdet samt for det etablerte friluftsliv- og reiselivet i Sverige i stor grad tilsvare virkningene på norsk side. Landskapets karakter og urørte preg og vindkraftverkets eksponerte plassering tilsier at vindturbinene vil være godt synlige og framstå dominerende fra nærområdet. NVE legger til grunn at visuelle virkninger vil redusere opplevelsesverdier knyttet til urørt natur i områdene nærmest grensen, herunder områder med riksinteresse for friluftsliv og turisme. I nærområdene vil tiltaket etter NVEs vurdering også få betydning for friluftslivsopplevelsen, særlig for brukergrupper som ønsker å oppleve stillhet og urørt natur. Samtidig legger NVE til grunn at det er usikkerhet knyttet til virkninger for det etablerte friluftsliv- og reiselivet, og viser til kapittel 4.4 for en vurdering av at tiltaket også kan medføre positive virkninger

for friluftsliv- og reiselivet i området. Når det gjelder fugl kan individer som har sine hekke- og leveområder på svensk side av grensen være utsatt for kollisjon med vindturbiner og kraftledningen. Selv om enkeltindivider av sårbare og truede fuglearter kan omkomme som følge av kollisjon, vil dette etter NVEs vurdering ikke medføre virkninger på bestandsnivå. Når det gjelder reindrift er virkningene for Kall Sameby etter NVEs vurdering hovedsakelig knyttet til merarbeid som følge av økt risiko for sammenblanding av rein fra Feren reinbeitedistrikt.

NVE legger til grunn at tiltaket kan medføre vesentlige visuelle virkninger for tilgrensende nærområder på svensk side av grensen og for det etablerte friluftsliv- og reiselivet i dette området. Vi konstaterer at lokale, regionale og nasjonale myndigheter i Sverige ikke ønsker en etablering av Kopperaa vindkraftverk.

4.7 Sysselsetting og verdiskapning

Meråker kommune hadde 2558 innbygger per 1.1.2015. Kommunen har innført eiendomsskatt for verker og bruk. Ifølge utredningen vil tiltaket medføre positive økonomiske virkninger for kommunen og lokalt næringsliv. I anleggsfasen vil tiltaket medføre økt sysselsetting og økonomisk vekst for lokalsamfunnet og regionen. I driftsfasen vil vindkraftverket medføre sysselsetting og økte inntekter til kommunen. Konsekvensgraden er satt til *liten/middels positiv*.

Meråker kommune skriver i sin høringsuttalelse at summen av inntektene som tilføres Meråker i form av eiendomsskatt og muligheter for det lokale næringslivet er så betydelige at tiltaket bør meddeles konsesjon. Meråker Brug og Farstad AS uttaler seg også positive til tiltaket, blant annet på bakgrunn av positive økonomiske ringvirkninger for lokalsamfunnet.

Kopperaa vindkraftverk kan etter NVEs vurdering medføre positive økonomiske virkninger for Meråker kommune og lokalsamfunnet, blant annet i form av eiendomsskatt og kompensasjon til grunneier. NVE legger til grunn at sysselsettingsvirkninger ved vindkraftutbygging er størst i anleggsfasen. Den regionale og lokale sysselsettingsandelen vil særlig være knyttet til grunnarbeider, transport og nødvendig infrastruktur i forbindelse med utbygging av vindkraftverket. Erfaringer fra etablerte vindkraftverk i Norge tilsier at det vil genereres rundt 1,5 årsverk per MW direkte knyttet til anleggsfasen. Dette innebærer at en full utbygging av Kopperaa vindkraftverk (180 MW) vil medføre en direkte sysselsettingsvirkning på rundt 270 årsverk i anleggsfasen. Deler av sysselsettingsbehovet vil dekkes av ansatte hos turbinleverandøren, men lokale/ og regionale entreprenører vil kunne benyttes til det resterende arbeidet. Når det gjelder direkte sysselsettingsvirkninger i driftsperioden, tilsier erfaringer fra etablerte vindkraftverk i Norge at 15 MW installert effekt medfører én arbeidsplass, avhengig av blant annet samarbeid om drift med andre vindkraftverk i nærheten. Dette tilsier at en full utbygging av Kopperaa vindkraftverk kan medføre rundt 12 arbeidsplasser i driftsfasen. Bygging, drift og vedlikehold vil også medføre økt etterspørsel etter varer og tjenester lokalt og regionalt. Etter NVEs vurdering kan eiendomsskatt fra tiltaket være en vesentlig inntektskilde for Meråker kommune og økt aktivitet og sysselsetting i anleggs- og driftsperioden medføre positive ringvirkninger i lokalsamfunnet. I tillegg kan kompensasjon for utbygging være viktig for grunneieren i planområdet.

Kopperaa vindkraftverk kan etter NVEs vurdering medføre positive økonomiske virkninger for Meråker kommune og lokalsamfunnet, blant annet i form av eiendomsskatt og økt aktivitet/sysselsetting. En full utbygging på 180 MW anslås å generere cirka 270 årsverk i anleggsfasen og rundt 12 arbeidsplasser i driftsfasen. Bygging, drift og vedlikehold vil også medføre økt etterspørsel etter varer og tjenester lokalt og regionalt.

5 Samlet vurdering av Kopperaa vindkraftverk

5.1 Bakgrunn

Stortinget har vedtatt at det skal satses på nye fornybare energikilder som nødvendige tiltak for å redusere de norske utslippene av klimagasser og for å oppnå en mer bærekraftig utvikling. Elektrisitetsproduksjon fra vindkraftverk innebærer, i motsetning til fossile energikilder, ingen direkte utslipp av klimagasser. Ny elektrisitetsproduksjon vil også bidra til å styrke kraftbalansen og forsyningssikkerheten.

Økt satsing på kraftproduksjon fra nye fornybare energikilder er en nasjonal målsetning. I henhold til EUs fornybardirektiv skal Norge ha et forpliktende mål for hvor stor andel av energiforbruket som skal dekkes av fornybar energi. Stortinget har med utgangspunkt i dette satt et forpliktende mål om en fornybarandel på 67,5 % i 2020. Et viktig tiltak for å nå dette målet er innføringen av et felles elsertifikatmarked med Sverige. Markedet trådte i kraft fra 1.1.2012. Det er planlagt at elsertifikatene skal bidra til 26,4 TWh ny fornybar kraft samlet for Norge og Sverige. Utbygging av vindkraft kan bli et vesentlig bidrag for å nå dette målet.

Et vindkraftverk kan gi positive samfunnsvirkninger gjennom økt aktivitet (kjøp og salg av varer og tjenester), økt sysselsetting, økte skatteinntekter for kommunen og økt utnyttelse av utmarksressurser. Vindkraftverk med tilhørende infrastruktur har som all kraftproduksjon miljøvirkninger. NVEs erfaring er at det oftest er visuelle virkninger for landskap, bebyggelse, friluftsliv og eventuelt kulturminner, sammen med støy, som oppfattes som de største ulempene med et vindkraftverk. Virkningene for naturmangfold vil normalt være begrensede, og kan ofte unngås ved plantilpasninger eller andre avbøtende tiltak. Unntaket er mulige virkninger for fugl. Ved behandling av vindkraftprosjekter stilles det alltid krav om en beskrivelse av artsinventaret på stedet, og det skal vurderes hvordan de ulike artene bruker planområdet. I tillegg skal det vurderes hvilke mulige virkninger tiltaket kan få for fuglelivet. De fleste virkninger av et vindkraftverk er midlertidige. Ved konsesjonsutløp skal vindturbinene fjernes og området istandsettes, dersom det ikke meddeles ny konsesjon.

5.2 Metodikk for vurdering

Konsesjonsbehandling i medhold av energiloven innebærer en konkret vurdering av de fordeler og ulemper et omsøkt prosjekt har for samfunnet. NVE meddeler konsesjon til prosjekter som anses som samfunnsmessig rasjonelle, noe som innebærer at fordelene ved tiltaket er vurdert som større enn ulempene. De samlede ulempene ved tiltaket blir veid opp mot økonomien og produksjonspotensialet i prosjektet og fordelene ved ny fornybar elektrisitetsproduksjon. Forpliktelsene knyttet til Norges fornybarmål ligger til grunn for den samlede vurderingen.

NVEs vurdering av et planlagt vindkraftprosjekt baseres hovedsakelig på faglig skjønn. Ved vurdering av et vindkraftverk er det kun enkelte virkninger, som elektrisitetsproduksjon og eventuelle reduserte/økte nettap, som enkelt kan verdsettes i økonomisk forstand. Noen miljøvirkninger kan kvantifiseres, for eksempel ved å utarbeide støysonekart eller ved å angi hvor stor andel areal inngrepsfrie naturområder reduseres dersom tiltaket realiseres. Likevel er de fleste miljøvirkninger vanskelig å tallfeste og faglig krevende å verdsette ved hjelp av markedspriser. NVE er kjent med at betinget verdsetting er brukt i flere undersøkelser knyttet til friluftsliv og naturopplevelse for å finne godets totalverdi. Det er knyttet stor usikkerhet til resultatene fra slike undersøkelser på grunn av metodene som benyttes og forutsetningene som ligger til grunn for den enkelte undersøkelsen. Etter NVEs vurdering vil også kostnadene ved gjennomføring av slike undersøkelser være større enn nytteverdien, og resultatene vil være usikre og basere seg på en hypotetisk situasjon. NVE mener derfor

at resultatene fra slike undersøkelser med tilhørende metoder har en begrenset verdi ved vurdering av omsøkte prosjekter, spesielt når de overføres fra ett vindkraftprosjekt til et annet.

I den samlede vurderingen av vindkraftverket tar NVE utgangspunkt i hvor godt planområdet er økonomisk egnet for vindkraft. Etter NVEs vurdering er det rasjonelt å bygge ut vindkraft der det kan produseres mest mulig elektrisitet med minst mulig kostnader. I tillegg kommer vurderingen av virkninger for samfunn og miljø. Et prosjekt med høy produksjonsforventning vil kunne tåle større miljøkostnader sammenlignet med et prosjekt med lavere forventet energiproduksjon. NVE legger til grunn at samfunnsøkonomien i prosjektet inkluderer både antatt lønnsomhet og virkninger for samfunn og miljø. Den samlede vurderingen er dermed også en samfunnsøkonomisk vurdering.

5.3 Avveining av fordeler og ulemper som er vektlagt av NVE

NVE har i dette dokumentet vurdert de virkningene vi mener er vesentlige for konsesjonsspørsmålet i denne saken.

Etter NVEs vurdering er den viktigste positive virkningen knyttet til vindkraftverkets forventede energiproduksjon. Kopperaa vindkraftverk er planlagt i et område med god vindressurs, og basert på oppgitte kostnader vurderer vi prosjektet som konkurransedyktig i det norsk-svenske elsertifikatmarkedet når nettilknytningsalternativ 2 legges til grunn. Gitt at det installeres et avisingsssystem kan tiltaket i følge søknaden gi en ny, fornybar kraftproduksjon på cirka 480 GWh årlig, noe som kan bidra til at Norge kan oppfylle forpliktelsene knyttet til EUs fornybardirektiv. Vindkraftverket kan etter NVEs vurdering også medføre positive virkninger for Meråker kommune og lokalsamfunnet i form av eiendomsskatt, grunneierinntekter og relativt stor aktivitet lokalt.

De viktigste negative virkningene av Kopperaa vindkraftverk er etter vår vurdering knyttet til samiske interesser, friluftsliv, reiselivsnæring og landskap. Tiltaket er omsøkt i et område som er viktig for Feren reinbeitedistrikt. NVE legger til grunn at det er usikkerhet knyttet til virkningene for reindrift, og mener området med sin funksjon som blant annet oppsamlingsområde og flyttlei tilsier at føre var-prinsippet bør vektlegges i avgjørelsen av konsesjonsspørsmålet. NVE legger i vurderingen vekt på den samlede inngrepsituasjonen i distriktet og reindriftenes viktighet som bærer av sør-samiske kultur. NVE mener virkninger for samiske interesser må tillegges vekt i avgjørelsen av konsesjonsspørsmålet i denne saken.

Videre legger NVE til grunn at tiltaket kan medføre virkninger for friluftsliv, reiseliv og landskap i plan- og influensområdet både på norsk og svensk side av grensen. Områdene som berøres har i dag et urørt preg og tiltakets visuelle virkninger kan redusere opplevelsesverdien av områder som i dag er relativt mye brukt til friluftsliv og reiselivsnæring. NVE legger i vurderingen vekt på at det er flere turmål, stier, hytter og aktiviteter i plan- og influensområdet som kan bli vesentlig berørt av en eventuell utbygging. NVE legger videre vekt på at de visuelle virkningene forsterkes av det åpne viddelandskapet i området. Dette, sammen med planområdets utbredelse og vindkraftverkets størrelse, tilsier etter NVEs vurdering at tiltaket kan påvirke kvaliteter knyttet til urørthet og fravær av menneskelig inngrep i et forholdsvis stort område. NVE mener derfor virkninger for friluftsliv, reiseliv og landskap må tillegges vekt i avgjørelsen av konsesjonsspørsmålet.

NVE konstaterer at tiltaket medfører grenseoverskridende virkninger, og legger i avgjørelsen av konsesjonsspørsmålet vekt på at lokale, regionale og nasjonale svenske myndigheter sterkt anbefaler at det ikke bør gis konsesjon til prosjektet. I de regionalpolitiske retningslinjene for vindkraft er Kopperaa vindkraftverk ikke anbefalt utbygd fram mot 2025. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Sametinget har fremmet innsigelser til prosjektet, mens Nord-Trøndelag fylkeskommune og Miljødirektoratet anbefaler at konsesjonssøknaden avslås. NVE legger vekt på dette, men vil samtidig vektlegge at Meråker kommune anbefaler at prosjektet meddeles konsesjon.

Når prosjektets vesentligste ulemper for miljø og samfunn veies opp mot fordelene ved ny fornybar elektrisitetsproduksjon, finner NVE at de negative virkningene ved en utbygging av Kopperaa vindkraftverk er større enn fordelene. NVE mener derfor at prosjektet ikke kan meddeles konsesjon. I avveiningen har NVE lagt vekt på at tiltaket kan medføre vesentlige virkninger for samiske interesser, friluftsliv, reiselivsnæring og landskap. Etter NVEs vurdering er ikke fordelene ved ny, fornybar kraftproduksjon og økonomiske virkninger lokalt store nok til å veie opp for disse ulempene.

6 NVEs vedtak

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har i medhold av energiloven av 29.06.1990 nr. 50 og delegering av myndighet fra Olje- og energidepartementet i brev av 27.11.2013 i dag avslått konsesjonssøknad av 8.11.2013 fra E.ON Wind Norway, branch of E.ON Wind Norway om å bygge og drive Kopperaa vindkraftverk i Meråker kommune i Nord-Trøndelag. NVE har samtidig avslått konsesjonssøknad av 7.11.2013 fra Jämtkraft Elnät AB om å bygge og drive tilhørende nettilknytning fra planområdet til riksgrensen.

De viktigste negative virkningene av Kopperaa vindkraftverk er etter vår vurdering knyttet til samiske interesser, friluftsliv, reiselivsnæring og landskap. NVE har lagt til grunn at det er usikkerhet knyttet til virkningene for reindrift, og mener området med sin funksjon som blant annet oppsamlingsområde og flyttelei tilsier at føre var-prinsippet bør vektlegges i avgjørelsen av konsesjonsspørsmålet. NVE har videre lagt vekt på at tiltaket kan medføre virkninger for friluftsliv, reiselivsnæring og landskap i et forholdsvis stort område som i dag er relativt mye brukt, og hvor kvalitetene hovedsakelig er knyttet til urørthet og fravær av menneskelig inngrep. NVE har også lagt vekt på at tiltaket medfører grenseoverskridende virkninger og at svenske lokale, regionale og nasjonale myndigheter går i mot prosjektet. Etter NVEs vurdering er ikke fordelene ved ny, fornybar kraftproduksjon og økonomiske virkninger lokalt store nok til å veie opp for disse ulempene.

NVE har i vedtaket lagt vekt på at Meråker kommune er positive til tiltaket, men har samtidig vektlagt at Nord-Trøndelag fylkeskommune og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag mener det ikke bør gis konsesjon.

Klageadgang

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet av parter i saken og andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra det tidspunkt denne underretning er kommet frem, jf. fvl. kapittel VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Arne Olsen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Mottakerliste:

E.ON Wind Norway
Jämtkraft Elnät AB

Kopi til:

Meråker kommune
Stjørdal kommune